

بررسی رابطه سبک مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداره

تحصیلی بین دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند

سید کاظم علوی لنگرودی^۱، نیلوفر باشنده^۲

۱. استادیار، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، موسسه آموزش عالی امام جواد، یزد، ایران.
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش و پرورش ابتدایی، دانشگاه غیرانتفاعی آموزش عالی امام جواد، واحد یزد، ایران. (نویسنده مسئول).

۳. فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره ششم، شماره بیست و یکم، بهار ۱۴۰۳، صفحات ۱۳۴-۱۲۵

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی بین دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند بود. پژوهش حاضر به لحاظ هدف یک پژوهش کاربردی و به لحاظ شیوه جمع‌آوری اطلاعات یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند به تعداد ۹۷۵ نفر (۴۳۱ نفر دختر و ۵۴۴ نفر پسر) بود. با توجه به جدول مورگان بر اساس نمونه‌گیری تصادفی و طبقه‌ای تعداد ۲۷۸ نفر دانش‌آموز (۱۲۳ نفر دختر و ۱۵۵ نفر پسر) به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار پژوهش جهت جمع‌آوری اطلاعات سه پرسشنامه سبک‌های مدیریت کلاس ولفگانگ و گلیکمن (۱۹۸۶)، پرسشنامه موفقیت تحصیلی-آکادمیک (ولز، ۲۰۱۰) و پرسشنامه خودپنداره تحصیلی یس یسن چن (۲۰۰۶) بودند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از شاخص‌هایی همچون جداول فراوانی، انحراف معیار و در آمار استنباطی از معادلات ساختاری شاخص‌های ضریب آلفای کرونباخ و معیار پایایی ترکیبی (CR) معیار میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) ضرایب معناداری t-value و ضریب تعیین و آزمون سویل با نرم‌افزار smart pls استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد رابطه متغیر واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی در رابطه بین سبک‌های مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی معنادار بود. همچنین رابطه مستقیم سبک‌های مدیریت کلاس با موفقیت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان به لحاظ آماری مثبت و معنادار بوده و رابطه مستقیم خودپنداره تحصیلی با موفقیت تحصیلی به لحاظ آماری مثبت و معنادار بود.

واژه‌های کلیدی: موفقیت تحصیلی، مدیریت کلاس، خودپنداره تحصیلی.

مقدمه

هر فرد در ذهن خود، تصویری از خویشتن دارد؛ به عبارت دیگر، ارزشیابی کلی فرد از شخصیت خویش را «خودپنداره» یا «خودانگاره» می نامند. این ارزشیابی ناشی از ارزشیابی های ذهنی است که معمولاً از ویژگی های رفتاری خود به عمل می آوریم (لاد و سورنسون^۱، ۲۰۱۹). در نتیجه، خودپنداری ممکن است مثبت یا منفی باشد. از آنجاکه برای عملکرد دانش آموز، خودپنداره مناسب لازم است، یکی از هدف های مربیان تعلیم و تربیت این است که پرورش خودپنداره واقع گرایانه و صحیح را در دانش آموزان خویش تقویت کنند. در این خصوص، ذکر برخی توصیه ها لازم است: معلم باید از تلقین تدریجی تصور منفی در دانش آموزان جداً پرهیز کند؛ چراکه خود به طور قابل ملاحظه ای محافظه کار است و موقعی که کودک یک تصور منفی را در خود به عنوان یادگیرنده شکل دهد، کار معلم فوق العاده سخت می شود (گارج و سارکار^۲، ۲۰۲۰)؛ بنابراین، جلوگیری از خودپنداره منفی اولین قدم حیاتی در تدریس است. تدارک و توسعه طرح ها و برنامه هایی که یادگیری های تحصیلی مورد انتظار را همراه با ایجاد خودپنداره های مثبت امکان پذیر می سازند (رجبیان ده زیره و همکاران، ۱۴۰۰). مفهوم خودپنداره به معنای نگرش، ادراک و برداشتی است که شخص از خود دارد. به نظر می رسد که دانش آموز در هیچ جا به اندازه مدرسه مورد قضاوت خود و دیگران قرار نمی گیرد. با توجه به مطالعات انجام شده مشخص گردیده که تغییر در مفهوم خود با موفقیت تحصیلی همراه است (کوهی و همکاران، ۱۴۰۱). خودپنداره تحصیلی و انگیزه پیشرفت تحصیلی با نوعی عوامل که فرد به موفقیت های خود نسبت می دهد وابسته است. یعنی دانش آموزی که خود را موفق می داند موفق تر است و برعکس دانش آموزی که خود را ناتوان می بیند ناموفق تر است. خودپنداره، به مجموعه ای از افکار، احساسات و نگرش هایی گفته می شود که هر کس درباره خودش در ذهن پرورش می دهد، یعنی آگاهی هر شخص از خودش به عنوان موجودی متمایز که قادر است فکر کند و وظایف و تکالیف خود را انجام دهد (سارس و ترهان^۳، ۲۰۱۹). یکی از عوامل درونی مؤثر بر موفقیت تحصیلی خودپنداره است. موفقیت تحصیلی را نمی توان صرفاً یک امر مشخص و بدیهی در نظر گرفت. اگر هر فرد محصلی در مسیر هدف و آنچه از او انتظار می رود به جایگاه مناسبی برسد، به یک موفقیت تحصیلی دست یافته است. برای تعریف موفقیت تحصیلی اینکه بدانید در وهله اول چه هدف و انتظاری از خودتان در آینده دارید، بسیار تأثیرگذار است. بسیاری از افراد درس خواندن را وسیله ای برای دستیابی به یک موقعیت شغلی و جایگاه اجتماعی مناسب می دانند (هانتلی^۴، ۲۰۱۹)؛ بنابراین برای آن ها یک شغل مناسب در اجتماع هم راستا با درسی که خواندند، یک موفقیت تحصیلی به شمار می آید. در مقابل افرادی دیگر پژوهش و رسیدن به یک رتبه علمی بالا را برای خود یک هدف و آینده روشن فرض می کنند و برنامه ریزی تحصیلی خود را در این جهت پایه ریزی کرده اند. رسیدن به یک جایگاه علمی برتر برای این افراد موفقیت تحصیلی محسوب می شود (پراز و همکاران، ۱۳۹۹).

¹ -Ladd & Sorenson

² -Garg, and Sarkar

³ -Sarac, tarhan

⁴ -Huntly

سبک معلم، مجموعه‌ای از رفتارها و دیدگاه‌هایی است که وی برای به وجود آمدن بهترین وضعیت ممکن برای انجام آموزش به کار می‌گیرد. نقش اولیه‌ی معلم هنگام انجام فعالیت آموزشی، نقش مدیریتی است. معلم موفق کسی است که می‌تواند یک موقعیت را ارزیابی نموده، با آگاهی نسبت به اهداف آموزشی و شرایط محیطی، عاطفی و متفاوت، سبک‌های مناسب را در کلاس تجربه کند و با بهره‌گیری از تجارب خود بهترین و مناسب‌ترین سبک را با توجه به هدف‌ها و انتظارات برگزیند (رضایی و عبدالرحیمی، ۱۴۰۰).

از عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان می‌توان سبک مدیریت کلاس معلمان برشمرد. سبک‌ها و شیوه‌های متفاوتی که معلمان در مدیریت کلاس پیاده می‌کنند می‌تواند اثرات متفاوت و مهمی بر روی عملکرد دانش‌آموزان بگذارد، از میان متغیرهای متعدد، مدیریت کلاس درس بیشترین تأثیر مستقیم را بر پیشرفت دانش‌آموزان دارد (هانشک^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). هر چه معلمان با مهارت‌های مدیریتی کلاس آشنایی بیشتری داشته باشند؛ بهتر می‌توانند کلاس درس را مدیریت کنند و به اصطلاح یک وضعیت ایدئال برای یادگیری به وجود آورند که یادگیری بهتر، مؤثرتر، کارتر و پایدارتر به وجود آورند و از طرفی نیز دانش‌آموزان راحت‌تر می‌توانند به عمق مطالب دست یابند و رابطه میان موضوعات را بهتر درک خواهند کرد. (جنتی، ۱۴۰۰)

رویکرد غیر مداخله‌گر بر اساس این باور شکل گرفته است که افراد خود تمایل به ابراز و انجام نیازهای خود را دارند، به‌طوری‌که معلم حداقل کنترل را در کلاس درس دارد. در سمت مقابل این پیوستار، رویکرد مداخله‌گر وجود دارد؛ بر این باور که رشد و تعالی افراد تحت تأثیر محیط خارجی قرار دارد. این اعتقاد معلمان را به سمتی هدایت می‌کند که کنترل کامل را در وضعیت‌های مختلف کلاس درس بر عهده بگیرند (زند و همکاران، ۱۳۹۸). در میانه‌ی این دو رویکرد افراطی، رویکرد تعامل‌گرا وجود دارد که معتقد بر تأثیر متقابل میان فرد و محیط است. در این مورد، کنترل اوضاع در کلاس درس بین معلم و دانش‌آموزان به اشتراک گذاشته می‌شود. هر معلم از رویکردهای متفاوتی در کلاس استفاده می‌کند، اما ممکن است بسته به شرایط کلاس به سبک متفاوتی عمل نماید (دیجیگیک و استویلیکوویک^۲، ۲۰۱۸). در نتیجه معلم می‌تواند با شناخت و اجرای مدیریت صحیح، تأثیر و کارایی تدریس را افزایش و مشکلات رفتاری دانش‌آموزان را کاهش دهد (مرادیان و انصاری، ۱۳۹۹).

در پژوهشی رضایی و عبدالرحیمی (۱۴۰۰) نشان دادند سبک مدیریت تعامل‌گرایانه کلاس بر خودپنداره تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. شیراوند و همکاران (۱۳۹۹) رابطه بین سبک‌های مدیریت کلاس معلمان را بر عملکرد تحصیلی تأیید کردند. نوری جوینانی و کردستانی (۱۳۹۷) دریافتند سبک مدیریت کلاسی بر خودپنداره دانش‌آموز تأثیر مثبت و معناداری دارد، دلگشایی و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که بین سبک‌های مدیریت کلاس درس با خود نظم جویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین کانگ و وو^۳ (۲۰۲۲) و جنیفر و جامز^۴ (۲۰۲۲) نشان داد بین موفقیت تحصیلی با خودپنداره تحصیلی رابطه

^۱ -Hanshk

^۲ -Djigic, & Stojiljkovic

^۳ - Kang, Wu

^۴ - Jennifer, James

وجود دارد. یانگ و وانگ^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی گزارش کردند سبک مدیریت کلاس درس بر خودپنداره و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد و تو^۲ (۲۰۲۱) مشاهده کرد سبک مدیریت کلاس درس و ایمنی روانی بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. بر اساس بررسی‌ها و گزارش‌های جمع‌آوری شده می‌توان گفت که در خصوص بررسی رابطه سبک مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی بین دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند هیچ مطالعه و تحقیق مدون و جامعی صورت نگرفته است ضروری است محققان، معلمان و دانشجویان در این زمینه‌ها دست به تحقیق و پژوهش بزنند؛ بنابراین از آنجایی که معلمان یکی از مؤلفه‌های کلیدی در آموزش و یادگیری هستند. معلم عامل اصلی هدایت یادگیری در سطح کلاس درس است و همه اجزا و عناصر مدرسه باید در به انجام رساندن رسالت وی کمک کنند. بدون ایفای نقش مؤثر معلمان، مدارس به موفقیت دست نخواهند یافت. سبک مدیریت کلاس معلمان همواره یکی از مهم‌ترین عناصر تعیین‌کننده در موفقیت تحصیلی و خودپنداره دانش‌آموزان شناخته شده است. معلمان فکور و پژوهنده و معلمانی در نقش رهبران آموزشی از توانایی بیشتری برای مقابله با موانع تدریس در سطح کلاس درس برخوردارند. معلم مدرسه اثربخش، یک فرد فکور و حرفه‌ای است که پیوسته دانش خود را روزآمد می‌کند و می‌تواند در موفقیت تحصیلی تأثیر بگذارند بر این اساس سؤال اصلی پژوهش حاضر بدین شرح است که آیا بین سبک مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی بین دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف یک پژوهش کاربردی و به لحاظ شیوه جمع‌آوری اطلاعات یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند به تعداد ۹۷۵ نفر (۴۳۱ نفر دختر و ۵۴۴ نفر پسر) بود. با توجه به جدول مورگان بر اساس نمونه‌گیری تصادفی و طبقه‌ای تعداد ۲۷۸ نفر دانش‌آموز (۱۲۳ نفر دختر و ۱۵۵ نفر پسر) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار پژوهش جهت جمع‌آوری اطلاعات سه پرسشنامه سبک‌های مدیریت کلاس و لنگانگ و گلیکمن (۱۹۸۶)، پرسشنامه موفقیت تحصیلی-آکادمیک (ولز، ۲۰۱۰) و پرسشنامه خودپنداره تحصیلی یس یسن چن (۲۰۰۶) بودند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از شاخص‌هایی همچون جداول فراوانی، انحراف معیار و در آمار استنباطی از معادلات ساختاری شاخص‌های ضریب آلفای کرونباخ و معیار پایایی ترکیبی (CR) معیار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) ضرایب معناداری t-value و ضریب تعیین و آزمون سوایل با نرم‌افزار smart pls استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱. شاخص‌های آماری مربوط به سبک مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	دامنه تغییرات
مدیریت کلاس	۷۵/۳۲	۸/۷۰	۲۲
موفقیت تحصیلی	۱۱۸/۷۲	۵۵/۱۷	۶۱
خودپنداره تحصیلی	۲۵/۶۹	۲۱/۴۵	۲۴

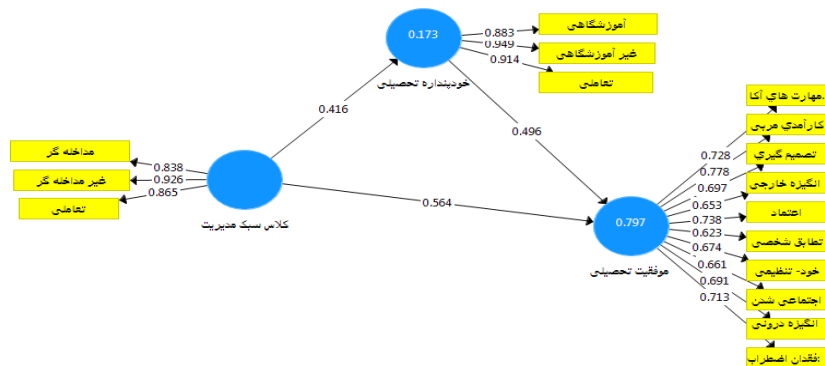
^۱ - Yang and Wang

^۲ - Tu

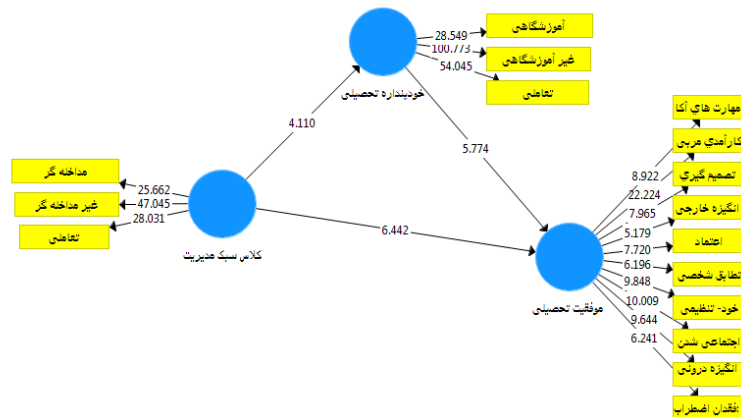
همان‌طور که از داده‌های جدول ۱ ملاحظه می‌شود، بر اساس آمار توصیفی مربوط به میانگین متغیرهای مدیریت کلاس (۷۵/۳۲)، موفقیت تحصیلی ۱۱۸/۷۲ و خودپنداره تحصیلی ۴۵/۶۹ به دست آمده است که در حد متوسط می باشد. در جدول ۲ شاخص برازش بخش کلی مدل آزمون شده برای نمونه مورد بررسی ۰/۶۹ است که مناسب می باشد.

جدول ۲. شاخص برازش بخش کلی مدل اجرایی پژوهش

Average AVE	R^2	$R^2 \times Communality$	$\sqrt{Communality \times R^2}$ (GOF)
۰/۶۹	۰/۳۵	۰/۸۶	۰/۷۴

شکل ۱. مدل آزمون شده پژوهش (ضرایب استاندارد)

شکل ۲. مدل آزمون شده پژوهش (ضرایب t)

بر اساس نتایج نمودار ۱ و ۲ یکی از آزمون‌های پرکاربرد برای سنجش معناداری تأثیر میانجیگری یک متغیر در رابطه‌ی میان دو متغیر دیگر، آزمون سوایل است. در آزمون سوایل، یک مقدار Z-Value از طریق فرمول زیر به دست می آید که در صورت بیشتر شدن این مقدار از ۱/۹۶ می توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار بودن تأثیر میانجی یک متغیر را تأیید کرد. در این فرمول a) برابر با مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل و میانجی؛ b) برابر با مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته؛ c) برابر با

مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل و وابسته؛ (Sa: مقدار خطای استاندارد میان مسیر متغیر مستقل و میانجی) و (Sb: استاندارد میان مسیر متغیر میانجی و وابسته)

$$(Sb = 0/10) \text{ و } (Sa = 0/08) ; (C = 0/56) ; (b = 0/49) ; (a = 0/41) \\ \frac{0.41 \times 0.49}{\sqrt{(0.41^2 \times 0.08^2) + (0.49^2 \times 0.10^2) + (0.08^2 \times 0.10^2)}} = \frac{0.21}{0.03} = 7$$

با جای گذاری در فرمول فوق، همان طور که مشاهده شد، مقدار Z-Value حاصل از آزمون سوبل برابر با ۷ شد به دلیل بیشتر بودن از ۱٫۹۶ می توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، رابطه متغیر واسطه ای خودپنداره تحصیلی در رابطه بین سبک های مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی معنادار است. لذا به لحاظ آماری بین سبک های مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی با نقش واسطه ای خودپنداره تحصیلی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی رابطه وجود دارد.

جدول ۳. برآورد اثر سبک های مدیریت کلاس با موفقیت تحصیلی دانش آموزان

متغیر مستقل	مسیر	متغیر وابسته	ضریب مسیر	خطای معیار	مقدار بحرانی	سطح معناداری
سبک های مدیریت کلاس	←	موفقیت تحصیلی	۰/۵۶	۰/۰۵	۶/۴۴	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳ و نمودار ۱ و ۲ سبک های مدیریت کلاس ۵۶ درصد مثبت واریانس متغیر موفقیت تحصیلی را تبیین می کند، با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار بزرگ برآورد می شود؛ در نتیجه می توان گفت رابطه مستقیم سبک های مدیریت کلاس با موفقیت تحصیلی دانش آموزان به لحاظ آماری مثبت و معنادار است و سبک های مدیریت کلاس توانسته ۵۶ درصد موفقیت تحصیلی را پیش بینی کند. ($P < 0/05$).

جدول ۴. برآورد اثر خودپنداره تحصیلی با موفقیت تحصیلی

متغیر مستقل	مسیر	متغیر وابسته	ضریب مسیر	خطای معیار	مقدار بحرانی	سطح معناداری
خودپنداره تحصیلی	←	موفقیت تحصیلی	۰/۴۹	۰/۰۸	۵/۷۷	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۴ و نمودار ۱ و ۲ خودپنداره تحصیلی ۴۹ درصد واریانس متغیر موفقیت تحصیلی را تبیین می کند، با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار بزرگ برآورد می شود؛ در نتیجه می توان گفت اثر مستقیم خودپنداره تحصیلی با موفقیت تحصیلی به لحاظ آماری مثبت و معنادار است و خودپنداره تحصیلی توانسته ۴۹ درصد موفقیت تحصیلی را پیش بینی کند. ($P < 0/05$).

جدول ۵. برآورد اثر سبک های مدیریت کلاس با خودپنداره تحصیلی

متغیر مستقل	مسیر	متغیر وابسته	ضریب مسیر	خطای معیار	مقدار بحرانی	سطح معناداری
سبک های مدیریت کلاس	←	خودپنداره تحصیلی	۰/۴۱	۰/۱۰	۴/۱۱	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۵ و نمودار ۱ و ۲ سبک های مدیریت کلاس ۴۱ درصد واریانس متغیر خودپنداره تحصیلی را تبیین می کند، با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار بزرگ برآورد می شود؛ در نتیجه می توان گفت اثر مستقیم سبک های مدیریت کلاس با خودپنداره تحصیلی به لحاظ آماری مثبت و معنادار است و سبک های مدیریت کلاس توانسته ۴۱ درصد خودپنداره تحصیلی را پیش بینی کند. ($P < 0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک مدیریت کلاس و موفقیت تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی بین دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان قصرقند بود. نتایج نشان داد رابطه مستقیم سبک‌های مدیریت کلاس با موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان به لحاظ آماری مثبت و معنادار است و سبک‌های مدیریت کلاس توانسته ۵۶ درصد موفقیت تحصیلی را پیش‌بینی کند. این نتایج با یافته‌های چنگ^۱ و همکاران (۲۰۲۱)، یدی^۲ و همکاران (۲۰۲۰)، وردا^۳ و همکاران (۲۰۱۹)، مویز و هورویی^۴ (۲۰۱۹)، نور و سامیسنا^۵ (۲۰۱۹) همخوانی دارد.

بنابراین چنین استنباط می‌شود که سبک‌های مدیریت کلاس معلمان، دامنه‌ای گسترده‌ای از فرایندها و تعاملات کلاسی را در برمی‌گیرد و متغیری کلیدی در ایجاد جو مطلوب برای آموزش و یادگیری دانش‌آموزان به شمار می‌آید؛ یعنی علاوه بر آموزش، شامل کلیه تعاملات دانش‌آموزان به معلم و با یکدیگر، محیط فرهنگی و اجتماعی و روان‌شناختی کلاس نیز می‌رود و به عبارتی، فعالیت‌های معلم برای نظارت بر فعالیت‌های کلاس درس، شامل رفتارهای دانش‌آموزان تعاملات و یادگیری آن‌ها می‌شود دانش‌آموزانی که دارای معلمانی با سبک‌های مدیریت کلاس تعامل‌گرایانه بالا و سبک‌های مدیریت کلاس مداخله‌گرایانه کم هستند یعنی معلم بیشتر در کلاس درس بر کارهای گروهی و همکاری تأکید می‌کند و دانش‌آموزان برای یادگیری و داشتن رفتار مناسب مسئولیت دارند و با کمک معلم می‌توانند انتخاب‌های صحیحی در مورد رفتارشان در مدرسه داشته باشند و جلسات کلاس درس نیز با توجه به مقررات برقرار شده در کلاس، رفتار دانش‌آموز و موضوعات بدرفتاری و پیامدهای آن جذاب باشد این ویژگی‌ها بر افزایش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. یک معلم در کلاس درس، رهبر است و یافته‌های وی نشان داد که معیار انتخاب معلم، علاوه بر توانایی‌های شناختی، برای اطمینان از عملکرد مناسب مربیان، مهارت‌های هیجانی نیز باشد. مدیریت مؤثر کلاس درس یکی از تمایلات اصلی معلمان است و معلمانی که دارای رویکرد مداخله‌ای در کلاس درس هستند رابطه مثبت و نزدیکی با دانش‌آموزان ندارند. همچنین تحقیق ونینگ^۶، نشان داد، هر چه قدر بعد مدیریت در کلاس بیشتر باشد، تعامل معلم و شاگرد کمتر می‌شود. مطالعه در مورد شیوه‌های مؤثر کلاس درس و متغیرهای مربوط به آن (ویژگی‌های معلم و سبک تدریس) می‌تواند آگاهی را به حمایت از شیوه‌های مدیریت کلاس خوب ارائه دهد.

نتایج نشان داد اثر مستقیم خودپنداره تحصیلی با موفقیت تحصیلی به لحاظ آماری مثبت و معنادار است و خودپنداره تحصیلی توانسته ۴۹ درصد موفقیت تحصیلی را پیش‌بینی کند. این نتایج با یافته‌های رضایی و عبدالرحیمی (۱۴۰۰)، شیراوند و همکاران (۱۳۹۹)، نوری جوینانی و کردستانی (۱۳۹۷)، دلگشایی و همکاران (۱۳۹۷)، جباری (۱۳۹۶) همخوانی دارد.

¹ - Cheng

² - Yadi

³ - Wortha

⁴ - Moiz B, Horoi

⁵ - Nur S G, Samsina

⁶ - Wenning

بنابراین چنین استنباط می‌شود که خودپنداره تا حدود زیادی تعیین‌کننده مسیر رفتار می‌باشد، این موضوع قضاوتی است که دانش‌آموزان در زمینه‌های موفقیت، ارزش‌ها، توانایی‌ها، اهمیت و اعتبار فردی دارد. جواب به برخی سؤالات نظیر آیا من فرد موفق در تحصیل هستم؟ آیا من قادرم چنین کاری را با موفقیت به پایان برسانم؟ نشان‌دهنده‌ی نوع خودپنداره فرد می‌باشد به این ترتیب دانش‌آموزان که خودپنداره مثبت دارند دوران تحصیل را به طور موفقیت‌آمیزی را سپری خواهند ساخت و آن‌هایی که خودپنداره منفی، احساس حقارت، ناتوانی، پریشانی و بی‌هدفی را برای خود رقم خواهد زد. خودپنداره طی تجربیات دانش‌آموزان سازمان می‌یابد و درواقع مجموعه استنباط‌هایی است که یک شخص بر اساس تجربیات خویش درباره خود می‌کند. آموزش مستقیم، دریافت توصیفات دیگران، قابل‌اطمینان دانستن این توصیف‌ها و به‌طورکلی ترکیب مشاهداتی که او از خودش دارد و توصیف‌های سایر مردم از او، خودپنداره افراد را تشکیل می‌دهد. خودپنداره تصویر یا تصویری از خود است که همواره با فرد است؛ و از آن برای معرفی خود و طبقه‌بندی رفتارها استفاده می‌کنند. خودآگاهی دانش و ادراکی است که فرد از خود دارد. به عبارتی، خودپنداره تحصیلی شامل شناخت دانش‌آموزان از خودشان است و توانایی داشتن خودآگاهی و افزایش آن به معنای آن است که فرد تصویری روشن از ویژگی‌های، ارزش‌ها، نگرش‌ها، علائق و نیازهایش داشته باشد. خودپنداره پیش‌نیاز دیگر مهارت‌های زندگی است زیرا دانش‌آموزان افراد برخوردار از کارکرد سالم، دید دقیقی از خود دارند.

نتایج نشان داد اثر مستقیم سبک‌های مدیریت کلاس با خودپنداره تحصیلی به لحاظ آماری مثبت و معنادار است و سبک‌های مدیریت کلاس توانسته ۴۱ درصد خودپنداره تحصیلی را پیش‌بینی کند. این نتایج با یافته‌های رضایی و عبدالرحیمی (۱۴۰۰)، شیراوند و همکاران (۱۳۹۹)، وردا^۱ و همکاران (۲۰۱۹)، مویز و هورویی^۲ (۲۰۱۹)، نور و سامسینا^۳ (۲۰۱۹) همخوانی دارد.

بنابراین می‌توان گفت سبک‌های مدیریت کلاس تعامل‌گرایانه بر محیط یادگیری مشارکتی و باز اشاره می‌کند که در آن دانش‌آموزان احساس خطر نکرده و معلمان همیشه سعی می‌کنند محیطی را برای دانش‌آموزان ایجاد کنند که در آن با انگیزه و راحت باشند و عملکرد معلمان دارای سبک‌های مدیریت کلاس تعامل‌گرایانه به دلیل مشارکت زیاد دانش‌آموزان در کلاس درس موفق ارزیابی می‌کنند و معلمان با دانش‌آموزانش بسیار دوستانه رفتار کرده و محیط یادگیری آرام و غیر تهدیدکننده را مهیا می‌کند این ویژگی‌ها بر کاهش خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. سبک‌های مدیریت کلاس معلمان از طریق ایجاد دورنما برای دانش‌آموزان و تشویق و ایجاد انگیزه در آن‌ها برای دستیابی به اهداف سازمانی، توانمندسازی دانش‌آموزان و دادن اختیار و آزادی نسبی به آن‌ها و حمایت از نوآوری، خلاقیت می‌تواند، خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان خود را افزایش می‌دهند.

¹ - Wortha

² - Moiz, Horoi

³ - Nur S, Samsina

منابع

- پراز، محمدرضا؛ شفيعی، صابر؛ فتح الهی، علیرضا (۱۳۹۹). تأثیر ادراک از محیط بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان، دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی شهرپور، ۳(۲۸)، ۵۰-۶۰.
- جباری، جواد (۱۳۹۶). رابطه سبک مدیریت کلاس و تدریس تحول آفرین معلم با اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- جنتی، مجتبی (۱۴۰۰). بررسی سبک مدیریت کلاس درس، اولین کنفرانس بین المللی تحقیقات پیشرفته در مدیریت و علوم انسانی.
- دلگشایی، یلدا؛ فتاحی، نورالدین و شیرزادی، اکبر (۱۳۹۷). رابطه سبک‌های مدیریت کلاس درس با انگیزش پیشرفت تحصیلی و خود نظم جویی دانش‌آموزان، یازدهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.
- رجبیان ده زیره، مریم؛ ناظر شنیدیف، مریم؛ جنگی زهی، حمیدرضا، حسینی، سیدمحمدامین (۱۴۰۰). تأثیر آموزش ترکیبی بر خودپنداره و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان، آموزش در علوم انتظامی، ۹(۳۵)، ۱۵۳-۱۸۰.
- رضایی، صادق؛ عبدالرحیمی، محمد (۱۴۰۰). تأثیر سبک مدیریت تعامل‌گرایانه کلاس بر خودپنداره تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان، آموزش در علوم انتظامی، ۹(۳۲)، ۷۱-۹۶.
- شیراوند، سیروس؛ هویدا، رضا؛ رجایی پور، سعید (۱۳۹۹). مدل یابی معادلات رابطه بین سبک‌های مدیریت کلاس معلمان با ابعاد مهارت‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ساختاری، مشاوره شغلی و سازمانی، ۱۲(۴۵)، ۱۳۷-۱۵۴.
- کوهی، زهرا؛ لایلا آژیده، هادی زاهد نژاد، احمد استاد رحیمی، مرضیه حنیفی، زهرا حاج رحیمی (۱۴۰۱). رابطه انگیزه پیشرفت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی با سازگاری تحصیلی دانشجویان، دومین کنفرانس بین المللی یافته‌های پژوهشی در روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی.
- مرادیان، سعید و انصاری، مریم (۱۳۹۹). بررسی سبک‌های مدیریت کلاس درس معلمان با یادگیری مشارکتی دانش‌آموزان از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی شهرستان دلفان در سال تحصیلی ۹۸-۹۹، هشتمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- نوری جوینانی، فاطمه و کردستانی، فرشته (۱۳۹۷). تأثیر سبک مدیریت کلاس و خودکارآمدی معلم بر خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان دختر ناحیه دو کرج، چهارمین کنفرانس ملی توانمند سازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات مدیریت، تهران
- Djigic, G., & Stojiljkovic, S. (2021). Classroom management styles, classroom climate and school achievement, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 29(1), 819 – 828.
- Garg, N., Sarkar, A. (2020). Vitality among university students: exploring the role of gratitude and resilience, *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, 7 (3), 321-337
- Huntly, H. (2017). Teachers work: beginning teacher conception of competence, thesis, central queensland university EACHERS WORK: BEGINNING
- Jennifer, D.C., James, M A. L. (2022). The Learners' Academic Self-Concept and Its Influence to Their Academic Performance Amidst the Online Learning Modality, *Psych Educ*, 1(1), 1-4.
- Kang, X., Wu, Y. (2022). Academic enjoyment, behavioral engagement, self-concep, organizational strategy and achievement in EFL setting: A multiple mediation analysis. *PLoS ONE*, 17(4), 267-405.

- Ladd, H. F., & Sorenson, L. C. (2019). Returns to teacher experience: Student achievement and motivation in middle school. *Education Finance and Policy*, 12(2), 241–279
- Moiz, B., Horoi, I. (2019). Teacher characteristics and academic achievement, *Applied Economics*, 51(2), 1-19
- Morina, J., Marcin, K., Hascher, T. (2020). School alienation and its association with student learning and social behavior in challenging times *Motivation in education at a time of global change: Theory research and implications for practice*, 05–224.
- Nur, S.G., Samsina, S. (2019). Academic self-concept, teacher's supports and student's engagement in the school, *Jurnal Psikologi Pendidikan & Konseling: Journal Kajian Psikologi Pendidikan dan Bimbingan Konseling*, 5 (2), 141-147.
- Sarac.H., tarhan, D. (2019). Effect of Multimedia Assisted 7e Learning Model Applications on Academic Achievement and Retention in Students. *European Journal of Educational Research*, 6(3), 299 – 311
- Tu, M. (2021). A multilevel model of transformational leadership, affect, and creative process behavior in work teams, *Leadersh*, 26, 543–556.
- Wang, A. I., & Lieberoth, A. (2018). The effect of points and audio on concentration, engagement, enjoyment, learning ,motivation, and classroom dynamics using Kahoot. *European Confrence on Games Based Learning* (pp. 2243-2257). Birmingham: Computer & Info Science Publisher.
- Wortha, F., Azevedo, R., Taub, M., Narcis, S. (2019). Multiple Negative Emotions During Learning With Digital same or different? Does it matter? *Learn, Individ. Differ*, 55, 150–162.
- Yadi, S., Umasih, D., Abdul, S. (2020). The Effect of Teacher Teaching Skills and Student Interest on History Learning Outcomes. *Journal of Educational Research and Evaluation*, 4(3), 315-320.